

Handläggare

Andrea Ljung
Enheten för biologisk mångfald
andrea.ljung@havochvatten.se

Datum 2025-07-31

Dnr 2025-001621

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.fjr@regeringskansliet.se

Remissvar över remiss av delbetänkande Vissa förändringar i jaktlagstiftningen (SOU 2025:32)

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för den övergripande förvaltning av marina däggdjur enligt Förordning (2011:619), men även genom Havsmiljöförordning (2010:1341) och ekosystembaserad havsförvaltning. Myndigheten har tagit del av delbetänkande "Vissa förändringar i jaktlagstiftningen" (SOU 2025:32) och lämnar här sitt ställningstagande.

Havs- och vattenmyndigheten ser jakt som en naturlig åtgärd i en förvaltning av de tre sälarterna som del i marina ekosystem där även människan verkar och nyttjar havets resurser. Förutsättningar för jakt varierar geografiskt och mellan de olika sälarterna. Jakt vid hav, vattendrag och sjöar är potentiellt ett viktigt medel för förvaltning av marina däggdjur och ekosystembaserad havsförvaltning. Havs- och vattenmyndigheten arbetar aktivt för att värna och förbättra ekosystem och biologisk mångfald i hav, vattendrag och sjöar och värna om friska fiskbestånd som ger yrkesfisket goda ekonomiska förutsättningar. Behov av jakt på predatorer som säl, skarv och mink utreds och beslutas i laga ordning, t.ex. genom regeringens fastställande av bilagor till jaktförordningen, Naturvårdsverkets beslut om säljakt samt skyddsjaktbeslut. För att jakt enligt dessa beslut ska vara möjliga är det nödvändigt att det finns grundförutsättningar i form av jaktområden och en personkrets av jägare som är tillåtna att jaga. Havs- och vattenmyndigheten är positiv till att de grundläggande förutsättningarna för jakt i hav, vattendrag och sjöar förenklas och utvidgas för att förbättra förutsättningarna i arbetet med ekosystembaserad förvaltning och biologisk mångfald där jakt är en av flera verktyg som används inom en väl fungerande förvaltning.

Havs- och vattenmyndigheten har inte granskat delarna som berör flerartsförvaltning av klövvilt – försöksverksamhet, flerartsförvaltning av klövvilt – finansiering som berör klövvilt och jaktsabotage – förekomst, effekter och åtgärder eftersom dessa frågor inte ingår i myndighetens verksamhets- eller ansvarsområde. Havs- och vattenmyndigheten yttrar sig i de delarna som berör vilt som är del av Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsansvar.

Havs- och vattenmyndighetens ställningstagande

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Havs- och vattenmyndigheten vill lyfta betydelsen av både art- och habitatdirektivet 1992/43, havsmiljödirektivet 2008/56, HELCOM (Helsingforskonventionen) och OSPAR (Oslo-Pariskonventionen) i samband med förvaltning av marina däggdjuren. Vid en översyn av nuvarande jaktlagstiftning är det avgörande att man försöker inkludera alla relevanta direktiv och konventioner för att säkerställa en effektiv ekosystembaserad havsförvaltning genom en jaktlagstiftning som tar hänsyn till förutsättningar för en förvaltning enligt gällande lagstiftning och överenskommelser. I nuläget är det art- och habitatdirektivet 1992/43 och fågeldirektivet 2009/147 som styr förvaltningen i svensk jaktlagstiftning.

12 § I samband med jakt på allmänt vatten vill Havs- och vattenmyndigheten lyfta att de så kallade kronoholmarnas tillgänglighet måste säkras för de lokala kustjägarna.

Kronoholmarnas framtida förvaltning och betydelse vid säljakt

Havs- och vattenmyndigheten önskar även lyfta behovet av att se över kronoholmarnas nyttjande för en välfungerande sälförvaltning. Utredningen behandlar jakt på allmänt vatten, men Havs- och vattenmyndigheten ser behov av att det finns grundförutsättningar för jakt även på "...sådana holmar, klippor och skär, som inte tillhör något hemman..." som regleras i bestämmelsen för allmänt vatten, 12 § jaktlagen (1987:259), vanligtvis benämnda kronoholmarna. Jakt till sjöss bedrivs i Sverige i huvudsak från holmar och skär. Att jakt bedrivs från öppet vatten torde vara sällsynt. Det är främst jakt på vikare på is som är aktuell. Jakten kommer inte ske där det finns en konflikt mellan vikare och fisket eller fiskpopulationer utan jakten på is kommer utgå från att minska populationen, vilket bedöms som olämpligt med tanke på försämringar med avseende på kutningsförutsättningar och vikarens generella situation. Det är främst kustnära jakt som behövs för en fungerande sälförvaltning. För att utredningen ska vara relevant för kustjakten bör utredningen tydligare innefatta kronoholmarna, som de avsågs i bestämmelsen om jakt på allmänt vatten i 12 § jaktlagen. Havs- och vattenmyndigheten ser därför ett behov att också utreda kronoholmarnas fortsatta nyttjande för jakt.

För att säkerställa en effektiv ekosystembaserad havsförvaltning är det av vikt att det finns grundförutsättningar för att jakt till sjöss kan bedrivas. Jakttider, metoder och regioner kan styras löpande enligt befintligt regelverk, men det måste finnas jaktmark i form av holmar och skär tillgängliga för att någon jakt överhuvudtaget ska kunna bedrivas för att säkerställa en ekosystembaserad förvaltning.

De flesta kronoholmarna som avses i 12 § jaktlagen fastighetsindelades i början av 1990-talet och tillföll dåvarande Domänverket. De överläts sedermera 1993 till Statens Fastighetsverk när detta bildades. Kronoholmarna har sedan dess förvalts av Statens Fastighetsverk och jakt har upplåtits genom att ge ut tillstånd, mot en smärre avgift, till regionalt boende i analogi med sådana tillstånd som tidigare getts ut av länsstyrelserna enligt 12 § jaktlagen. Någon utförlig reglering av upprätthållandet av traditionen finns inte. Ägaransvaret för förvaltningen av ett stort antal holmar och skär, bl.a. samtliga ca 1 400 holmar och skär längs Bohuskusten har emellertid nyligen överlåtits till Fortifikationsverket, vilket innebär att det bli betydligt svårare att få en enkel förvaltning som gör att de lokala kustjägarna kan bidra till en fungerande och kostnadseffektiv

sälförvaltning. Det finns således behov att utreda kronoholmarnas fortsatta nyttjande för jakt, eller i vart fall konstatera att behov finns av ytterligare utredning och reglering för fortsatt nyttjande av kronoholmarna för jakt.

Jaktledare och guide med lokalkännedom

Ett villkor för jakten på allmänt vatten som avses i 12 § andra stycket jaktlagen bör vara att det alltid finns med en person med god lokalkännedom i egenskap av jaktledare eller guide. Detta för att säkerställa bärgning av de skjutna sälarna och säkerheten för friluftslivet i skärgården.

Säl- och kustjakt är en jaktform som kräver god lokalkännedom och specifik kunskap. Avstånd, vindavdrift, strömningar och vattendjup är några av de faktorer som bör tas i beaktande vid säljakt, inte minst med tanke på ökade krav på att ta hand om påskjutet vilt. Jakten sker från land, företrädesvis från kobbar och skär, eller från båt. Skytten har bäst träffsäkerhet vid jakt från land. Eftersom bytet normalt sjunker efter skott krävs att jakt bedrivs på grunda vatten vid, eller nära, land för att bytet ska kunna bärgas. Det är lokala jägare som har den lokalkännedom som krävs för detta. Säljakt bedrivs i normalfall med klass 1 vapen varför det är extra viktigt med god lokalkännedom vid jakt i skärgårdsmiljön eftersom många människor rör sig i dessa områden.

Eftersom jakten föreslås vara tillåten för medborgare i Sverige eller i en annan stat som är medlem i EU eller EES oberoende av deras anknytning till Sverige, blir det särskilt viktigt att samtliga jägare måste ha med sig en jaktledare eller guide som har god lokalkännedom och som har genomfört de obligatoriska svenska utbildningarna för lokal säljakt.

En av grundförutsättningarna för att jakt ska kunna fungera som en del i ekosystembaserad förvaltning av vatten och hav är att det finns grundförutsättningar för att utföra jakt, när beslut om att bedriva sådan jakt fattas. Att den personkretsen som tillåts jaga i kust och skärgård utökas är därför positivt. Med hänsyn till de speciella omständigheter, med behov av lokalkännedom, bör utökningen av personkretsen begränsas enligt den modell som tillämpas i Finland där jakt är tillåten för medborgare i EU- och EES-stater, med närvaro av jägare som kan antas ha finsk anknytning. För att tillgodose behovet av lokal anknytning bör Sverige ha motsvarande bestämmelse att jakt är tillåten för EU–EES-medborgare i sällskap av jägare bosatt i Sverige, enligt Naturvårdsverkets förslag i utredning NV-00115-16.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

Havs- och vattenmyndigheten ifrågasätter att jurisdiktionen för vapenlagen ska, och kan, sträckas ut till ekonomisk zon. För regler i ekonomisk zon gäller internationella konventioner. Att jaktlagens jurisdiktion kan sträckas ut till ekonomisk zon är möjligt med hänsyn till ett undantag i havsrättskonventionen avseende tillvaratagande av naturresurser. Det är emellertid tveksamt om Sverige kan besluta att vapenlagen ska vara tillämpliga i ekonomisk zon förutom på svenskflaggade fartyg där den redan är tillämplig. Det framgår heller inte av utredningen vilket behov vapenlagen skulle tillgodose som inte jaktlagens regelverk och sanktioner skulle tillgodose.

Havs- och vattenmyndigheten ställer sig frågande till varför betänkandet föreslår att tillåta jakt i ekonomisk zon för enbart sälarterna. Förslaget att ange en specifik artgrupp i jaktlagen avviker från hur djurarter och jakttider anges i jaktförordningen. Jakt i ekonomisk zon kan ha betydelse för flera arter och bör därför i enlighet med jaktlagens uppbyggnad omfatta all jakt. Det finns ingen

anledning att reglera detta i jaktlagen utifrån befarad risk för fågeljakt i ekonomisk zon, då detta kan regleras enligt befintlig struktur och systematik i regelverket för jakt på olika arter.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Havs- och vattenmyndigheten föreslår att sekretessen bör gälla offentliga institutioner generellt och inte enbart Naturvårdsverket.

Utredningens förslag om sekretess för jägares personuppgifter vid återrapporering av påskjutet och fällt vilt tillstyrkes, men bör utökas till att gälla ett flertal ytterligare myndigheter än Naturvårdsverket. Sekretessen motiveras med att skydda identitet och adress för jägare som vapeninnehavare för att hindra att adresser till platser med vapen enkelt kan hämtas ut och sprida till kriminella som illegalt söker tillgång till vapen. Vid återrapporering har jägare traditionellt angett identitet och adress, varför adress enkelt kan sökas ut i öppna källor med kännedom om inrapporterad identitet. I utredningens förslag motiveras sekretess hos Naturvårdsverket med anledning av att återrapporering av påskjutet och fällt vilt sker till denna myndighet. Återrapporering sker emellertid även till flera andra myndigheter, särskilt länsstyrelserna och Naturhistoriska riksmuseet, men även universitet och kommuner. Det är därför viktigt att utvidga sekretessen att gälla alla myndigheter.

4 Genomförande av naturvårdsdirektiven

4.5.2 Regeländringar som möjliggör att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl är en viktig förbättring.

4.6.1 Habides-rapportering till EU-kommissionen. Havs- och vattenmyndigheten stödjer förslaget att utvidga anmälningsskyldigheten för jaktresultat.

4.6.2 Reglerna om skyldighet att anmäla jaktresultat ska utvidgas. Havs- och vattenmyndigheten anser det av stor vikt att samtliga påskjutna individer, inklusive skadeskjutna, förföljda för avlivning samt faktiskt avlivade, ingår i anmälningsskyldigheten framöver.

Beslut om detta yttrande har fattats av tillförordnade Generaldirektören Johan Kling efter föredragning av enhetschefen Rebecka Schantz. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredaren Andrea Ljung och juristen Robert Göransson medverkat.

Johan Kling

Johan Kling

Rebecka Schantz

Kopia till:

Naturvårdsverket